

Tanner 1245557

(Suosionosoituksia)

Hyvät puolueystävät: Tätä tilaisuutta etsittäkseni poliittista tilannetta tarjottiin minulle jo viikko takapasin, mutta pyysin alimmaisimmasti lykkäystä, koska tilanne oli silloin aivan epäselvä, mutta valitan, ettei se ole tänään vieläkään selvä. Epäselvyys jatkuu yhä, vaikka joka päivä ilmoitetaan, että tänään tulee jotakin. "Tänään tulee" on saatu kuulla monena päivänä ja viimeksi tänä päivänä. Mahtaako tulla vielä tänäänkään?

Kun on kysymys meidän nyky hetken poliittisesta tilanteestamme, niin täytynee alkaa äsken pidetystä puoluekokouksestamme, joka tavallaan loi melkoisesti uudenlaisen tilanteen ainakin meidän sosialidemokraattiseen puolueeseemme ja myöskin, sen myönnettäköön, koko meidän valtiolliseen elämäämme. Tämä puoluekokous ei ole saanut jälkeen päin oikein hyvää mainossanaa. Sitä on koetettu monella tavalla alentaa, sen arvoa ja sen merkitystä, mutta siinä suhteessa mielestäni on hyvinkin paljon liioiteltu. Itseasiassa puoluekokous silloin, kun asiallisista ratkaisuksista on kysymys, onnistui ainakin minun mielestäni erittäin hyvin. Omasta puolestani olen eniten tyytyväinen siihen taloudelliseen ohjelmaan, jonka puoluekokous hyväksyi ja joka viitoittaa meille tietä tästä lähtien eteenpäin. Erinäisiä muitakin hyvin suosavia, tarpeellisia päätöksiä tehtiin. Viittaa vain hyvin laajaan kulttuuriohjelmaan ja siihen/ erittäin ansiokkaaseen aloitteeseen, joka koetti selvittää meidän järjestödemokratiamme, mitä velvollisuuksia ja oikeuksia se antaa, ja missä suhteessa niin helposti tehdään virheitä. Mutta se, mikä puoluekokouksessa ei onnistunut ja joka lähinnä on vaivannut ihmisten mieltä, on siellä suoritettut vaalit. Tässä mielessähän yritettiin etukäteen, ennen puoluekokouksen alkua järjestää johtavien henkilöiden kesken

jonkinlaista keskustelua, jotta olisi voitu hoitaa koko toiminta onnistuneeseen lopputulokseen. Erinäisissä asioissa siinä suhteessa saatiin järjestys aikaan, mm. monien valiokuntien vaalit tapahtuivat ilman äänestystä. Sanottiin, että se, joka on enemmistössä, saa niin monta ääntä, ja vähemmistö saa niin ja niin paljon. Mutta kun sitten puolueen hallinto välttämättä tahtoi saada selville, kuka on enemmistössä ja vertailla, nimitettiin menettelytapavalikunnan vaalissa, niin osoittautui, että entinen enemmistö muuttui vähemmistöksi, ja tämä uusi enemmistö miehitti kaikki paikat valiokunnassa. Se oli tietysti ensimmäinen onnettomuus, joka masensi osittain toisia ja kuljetti puoluekokousta myöhemminkin vähänhärhaan. Kun erinäisiä vaatimuksia, joita varsinkin ammatillinen järjestö, ammatillisesti järjestyneen kokouksen osanottajien puolesta esitettiin, ei katsottu voitavan hyväksyä, ennen kaikkea ei katsottu voitavan hyväksyä sitä hallituksen vakaannuttamishjelman tuomitsemista tarkoitettavaa pönä, joka siitä taholta myöskin esitettiin, kieltäytyi vähemmistö osallistumasta puolustoimikunnan vaaliin. Se oli tietysti kaikkein valitettavin tulos tässä puoluekokouksessa. Puolustoimikunta miehitettiin näin ollen enemmistön toimesta, jonka täytyi pitää huolta siitä, että se oli täysimukainen. Näistä vaaleista on riittänyt puhetta pitkästi ja hyvin paljon on annettu aivan erehdyttäviä tietoja siitä, miten kaikki on tapahtunut, miten vähäinen muka enemmistö on ollut ja kuitenkin se on uskaltanut ottaa hoitaakseen puolueen asiat puolustoimikunnasta käsin. Mutta tässä suhteessa tiedot ovat olleet monasti aivan väärin. Puhutaan hyvin paljon , että yhden äänen enemmistöllä puoluekokousta hoidettiin, mutta tämä yksi ääni tapahtui yhdessä ainoassa asiassa, nimittäin puolueen puheenjohtajan vaalissa, joka oli siis henkilökohtainen vaali. Itse asiassa oli ero enemmistön ja vähemmän välillä huomattava ti suurempi. Kuinka suuri, sitä ei osaa

ihah tarkalleen laskea, mutta ~~xxx~~ ehkä noin 30 edustajan paikoilla on ollut se enemmistö. Ja jos laskee vielä heidän käytettäväänsä olleet mandaattitunnukset, enemmistö oli noin 4500 puolueen jäsentä. Ja se oli melkoisesti huomattava ero sentään enemmistön ja vähemmistön välillä. Tekee mieli vähän henkilökohtaisestikin jatkaa puolueen puheenjohtajan vaalista. Vaalihan lankesi minun osalleni, ja minä olen tuntenut olevani melkein samanlaisessa asemassa kuin joku vanha näyttelijä, joka on päässyt lepäämään laakereilla. Minä kuvittelen olevani vanha näyttelijä, joka lepää laakereillaan ja yleisön hartasta pyynnöstä vielä suostuu esiintymään uudestaan kerran. Toivottavasti tämä viimeinen esiintyminen ei pääty aivan onnettomasti, vaan johtaa siihen, mikä on saanut minut suostumaan näihin hartaisiin pyyntöihin, nimittäin puolueen cheyttämisen, sovun, aikaansaamiseen puolueen sisällä, sillä cheyttämistähän me tarvitsemme. Meillä on riittävän kauan puolueessa jauhettu kaikenlaista turhaa riitaa, josta pitää saada loppu, ja kun se riita on vielä ollut sen laatuista, että me emme sitä itsekkään ymmärrä, mistä on oikeastaan riideltä ja väiteltä. Mikäli koittaa sitä selittää, kuten olen tähänkin saanut selittää eräänle ruotsalaiselle vieraille, niin huomaa kuinka vaikeata on antaa edes jonkinlaista kuvaa siitä, minkälainen tilanne meillä oikeastaan on.

Tämä puoluekokous on nyt siis se tausta, joka on pannut meillä perustan, meidän lähi ajan tulevalle toiminnallemme. Ja sitä on koetettava selvittää, minkälainen se tilanne tällä hetkellä on ja mihin se meitä velvoittaa.

Ensimmäinen seuraus puoluekokouksesta ei antanut odottaa kauan itseään. Merkillistä kyllä hallitus jokseenkin seuraavana päivänä ilmoitti haluavansa erota hallituksen tehtävistä. Kun otettiin selvää, kenenkään aloitteesta tällöinen eroamisaikomus on syntynyt, mainittiin, että se on meidän sosialidemokraattisten

ministeriemme aloitteesta. Kun kysyttiin, mikä oli aiheena tähän, on vastaus, että puoluekokous on luonut sellaisen tilanteen, että hallituksen työn jatkaminen oli käynyt mahdottomaksi. Tätä eron syytä on sen jälkeen hyvinkin monella taholla ja vakavastikin tarkastettu. Enkä minä oää huomannut ketään, joka olisi voinut sanoa, että eron syy oli oikea. Meillähän on tässä maassa parlamentaarinen käytäntö. Se merkitsee sitä, että hallituksen asettaa eduskunta, siis parlamentti, ja se eroaa m öskin vain sen johdosta, että parlamentti antaa sille epäluottamuslauseensa. Tietysti voi olla muitakin tapoja, joilla hallitus joutuukeroamaan, jos se hajoo sisäلتä päin, erimielisyydet ovat niin suuria, ettei niitä voi sovittaa, taikka joku muu onnettomuus sattuu. Mutta ei se seikka, että joku hallitukseen osallistuneista puolueista pitää puoluekokouksen ja siellä tekee omia päätöksiään, se ei koskaan voi aiheuttaa tai saa aiheuttaa, hallituksen eroamista. Tässä tapauksessa asia oli tullut vielä monimutkaisemmaksi sen kautta, että eduskunta juuri sitä ennen oli antanut luottamuslauseensa hallitukselle, luottamuslauseensa, jota hallitus nimenomaan vaati vakaannuttamishjelman yhteydessä. Puoluekokous tavallaan antoi luottamuslauseen hallitukselle, kun sekin hyväksyi tämän vakaannuttamishjelman ja uuden valitun puolutoimikunnan puolesta vakuutettiin heti puoluekokouksen ohi mentyä, että puolutoimikunta lupaa antaa kaiken tukensa hallitukselle. Samaa vakuutti sosialidemokraattinen eduskuntakryhmäkin vielä puoluekokouksen jälkeen pitämässään kokouksessa, jolloin sille aivan yllätyksellisesti tuotiin tieto tästä hallituksen eroamisilmoituksesta. Vaadittiinkin, että hallituksen olis i harkittava uudelleen asia ja peruutettava eroilmoituksensa.

Se oli siis se ensimmäinen tapahtuma, josta lähti uusi sarja keskusteluja ja toimenpiteitä.

Hallitus taikka oikeastaan hallituksen sosialidemokraattinen osa otti harkittavakseen asian, mutta se ei lähtenyt siitä tietä,

joka olisi ollut normaali, tutkiakseen oliko sillä ollut riittävä syytä ~~eroon~~ eroon, vaan lähdettiin tutkimaan, olikivatko sen toimintamahdollisuudet uusissa olosuhteissa taatut ja turvatut. Ja sitä tutkimista ja neuvottelua on riittänyt jo yli kaksi viikkoa. Ja kuten alussa mainitsin, joka päivä on kuultu, että ratkaisu on piankin tulossa. Ei se ainakaan tähän mennessä ole vielä tuntunut siltä.

Tämä keskustelu hallituksen toimintamahdollisuuksista on tuonut esiin erään asian, josta harvat aikaisemmin ovat tietäneet. Meillä on luultu, että tämä puolueriita johtuu visseista henkilökohtaisista erimielisyyksistä siitä, että jotkut henkilöt eivät voi sietää toisia henkilöitä. Mutta nyt onkin havaittu, että vastapuolena eivät olekaan entiset linjat, vaan vastapuolena ovat tällä kertaa hallitus ja ammattiyhdistyskeskusjärjestömme SAK. ~~Varavallan siis puolus ja SAK.~~

Koko keskustelu onkin käyty hallitusryhmän ja SAK:n välillä koko ajan. Sen on aiheuttanut SAK:n jo aikaisemmin antama ja sitten myöhemmin uudistama ilmoitus, että se ei voi hyväksyä hallituksen vakaannuttamishjelmaa, vaan hylkää sen kokonaisuudessaan. Myöhemmin on tarkemmin määritelty hylkäyksen aiheet, ja tämä määritelmä on osoittanut, että SAK:ta ei miellytä, taikka se ei voi hyväksyä vakaannuttamishjelmaan kuuluvaa palkkaussuunnitelmaa. Tästä palkkaussuunnitelmasta nämä pari viikkoa on keskusteltu. SAK:illa on hieman omituiset minä sanoisin meidänkin oloihimme sopimattomat menettelytavat, kun se alkaa kriisin uhatessa neuvotella, se julistaa heti alkuun hyvin voimakkaasti, mitä se tahtoo ja väittää, että SAK ei tule sallimaan minkäänlaista muuta muutosta. Varovainen ammattiyhdistysmies ei sano viimeistä sanaa heti alkuun, vaan jättää kaikki mahdollisuudet avoimiksi, koska vastapuolen kanssa keskustelu alustua voi sanoa, mihin on mahdollisuuksia ja mihin on pakko lopulta mennä, sillä kompromissiin kaikki palkkaneuvottelut jokseenkin aina päättyvät.

Mutta SAK:n taholta oli heti alkuun ilmoitettu, että SAK:n vaatimuksena on täyspalkkakompensaatio sen johdosta, että elinkustannusindeksi on huomattavasti noussut. Tätä täyttää palkkakompensaatiota on sitten pidetty käsissä niin kuin kuumaa perunaa. Ei ole tiedetty, mitä sille tehdään. Ja vasta aivan äskeisinä päivinä on havaittu, että SAK:nkin taholla ollaan valmiita etsimään jonkinlaista kompensatiotietä ja pyrkimään siihen, että asia voitaisiin sovinnolla hoitaa. Ja sehän olisi aivan välttämätöntä, Eihän meillä ole varaa nykyisissä raskaissa taloudellisissa oloissa saada aikaan mitään ainakaan suurempia työriitaisuuksia, eikä ainakaan taloudellista ~~asemaa me ylöspäin vetää, vaan päinvastoin alaspäin.~~

Minä olen nähnyt eilispäivänä jo erään paperin, jossa oli sana ^{muo} ~~muo~~ tultu sitä sopimusta varten, joka tässä palkkauskysymyksen järjestämisessä oli saatu paperille. Siinä ei ollut, voinen sanoa jo tässä vaiheessa sen, mitään tarkemmin määriteltyjä suunnitelmia siitä, mihin tulokseen tässä neuvottelussa olisi päästävä, mutta oli hallituksen taholta tahdottu kehoittaa työmarkkinajärjestöjä astumaan jälleen kosketuksiin toistensa kanssa ja pyrkimään sovintoon, joka voisi taata työturvallisuuden, taata mahdollisimman hyvän toimeentulon työntekijöille, mutta samalla ottaa huomioon ne olosuhteet, joissa me tällä hetkellä taloudellisesti elämme. Tulee olemaan mielenkiintoista nähdä, voidaanko tämmöisillä yllämainkiaisilla lauselmilla peittää sitä kuilua, joka on olemassa molempien osapuolten välisissä katsantokannoissa, työnantajain ja työntekijöiden välisissä katsantokannoissa.

Minä jätän toistaiseksi tämän taloudellisen asian ja otan erään toisen asian, joka on myöskin ollut näinä päivinä keskustelun alaisena ja joka erikoisesti johtuu juuri puoluekokouksen menosta.

Kun puoluekokous päättyi siinä suhteessa hieman valitettavaan tulokseen, että lähes toinen puoli tai ainakin melkoinen osa puolue-

sestä jäi ulkopuolelle puolustotoimikunnan, on tietysti eri tahoilla kovasti pahoiteltu tätä. On kehoitettu joka tapauksessa kuitenkin välttämään mitään katkeria vuodatuksia ja samalla kehoitettu ~~myös~~ pyrkimään sovintoon. Tämän sovinnon ajatus on merkillisen sitkeä ollutkin ja erittäin voimakas. Jos on päivittäin seurannut meidän puolustelehdistämme/ myöskin maaseudun lehtiä, niin huomaa, että niissä on erittäin tehokkaasti ~~korostettu~~ tätä asiaa, että meillä ei ole enää varaa jatkaa riitelyä, meidän täytyy löytää joku tie sovun ja ehdyttämisen aikaansaamiseksi. Se on minusta psykologisesti aivan oikeinkin. Jos oikein riidellään vuosikausia ja sitten puoluekokousta varten varustaudutaan molemmiin puolin, työskennellään niin voimakkaasti kuin suinkin mahdollista/ saadaakseen riittävästi voimaa omia ajatuksia edustamaan ja sitten asia ratkeaa siellä, niin se kyllä tavallisesti ikäänkuin pudottaa liian suuren innon ja panee ihmisiä ajattelemaan, kannattiko tämä oikeastaan ja kyllä täytyy toisella tavalla päästä eteenpäin. Ja merkillistä kyllä onkin voitu havaita, että tämä sovinnon halu on myöskin täällä meidän työväenliikkeemme johtavissakin piireissä nyt jo erittäin voimakkaana olemassa. Siinä suhteessa on ollut jo neuvottelujakin. En paljasta mitään salaisuutta, vaikka asia onkin keskennä, mutta neuvotteluja on siis käyty ja siinä on tietysti lähinnä osapuolena puolustotoimikunta tai osa sen jäsenistä ja toisena osapuolena on ollut meikäläinen hallitusryhmä, joka tavallaan on saanut valtuudet siihen/ eräästä kokouksesta, joka muutama päivä takaperin on täällä pidetty ns. yhteistyöselimen - niin kai se nimi oli - toimesta. Ja tähän kokoukseen oli kutsuttu väkeä maaseutua myöten.

Nämä, keskusteltuaan nykyisestä tilanteesta, olivat tulleet siihen tulokseen, että nyt oli parasta etsiä sovintoa, ja olivat valtuuttaneet hallitusryhmän edustamaan näissä keskusteluissa sitä osapuolta.

Tärkein asia ja samalla vaikein asia näissä keskusteluissa on tietenkin järjestää poisjääneiden tulo puoluetoimikuntaan. Puoluetoimikuntahan on valittava puoluekokouksessa. Puoluekokouksessa se on valittukin, siinä enemmistö asetti vain sen määrän ehdokkaita, joka sille mielestään kuului, jättäen vastapuolen täytettäväksi loput. Vastapuoli kieltäytyi tästä, ei asettanut yhtään ehdokasta, ja näin oli pakko täyttää loputkin, ja näin tuli puoluetoimikunta sanoakseni yhden ryhmän miehittämäksi. Miten tästä pulmasta päästään? Jos tahtoo olla tarkoin laillisuuden ja puolueen sääntöjen kannalla, niin asiaa ei kukaan muu voi auttaa kuin uusi varsinainen puoluekokous. Mutta semmoinen varsinainen puoluekokous on iso asia, siinä tarvitaan paljon väkeä kokoon ja sillä on pitkä kokoonkutsumisajat, vähintään kuusi kuukautta ennen täytyy kutsua, ja se maksaakin koko paljon. Jos taas on kaikilla tahoilla hyvää tahtoa ja hyvää halua järjestää asia, niin voimme tietysti ajatella poikkeamistakin jyrkistä sääntöjen ja muiden seikkojen määräyksistä ja yrittää järjestää tällainen asia puoluepuolesta kokouksessa. Mutta siinä täytyy kaikkien silloin olla yksimielisiä. Jos yksikään valittaa, niin asia ei mennä nurin tai ainakin jatkuu tuomioistuimessa vuosikausia.

Tänneistä ulospääsymä siitä kohdasta on yritetty ja siitä on puhuttu ja samalla keskusteltu, mikä määrä kummallakin kummallekin puolelle olisi järjestettävä paikkoja. No, nämä ovat detaljeja, niistä tietysti voidaan sopia, jos itse pääasia tulee selväksi.

Mutta on muitakin asioita kuin tuo jäsenyyden täyttämisen puoluetoimikunnassa. Se lähtökohta, josta minun mielestäni puolueen täytyy yksimielisesti lähteä, on se, että se, mikä puoluekokoukses-

9

sa on päätetty ohjelmakysymyksissä ja menettelytapakysymyksissä,

se on nyt meidän lakinamme ainakin siksi, kunnes toisin päätetään ja samassa instanssissa (Suosionosoituksia). Siinä suhteessa ei minkäänlainen myöntyminen vastapuolen vaatimuksiin nähden voi tulla kysymykseen. Toivottavasti ei semmoisia vaatimuksia tulla esittämäänkään, mutta kuten sanottu, se on semmoinen ehto, joka on mahdoton täyttää. Sen sijaan erinäisiä muita asioita voidaan tietenkin koettaa hieman järjestellä. Jos on kysymyksessä arkaluontoisia asioita, eihän niitä tarvitse panna tähtäntöön niin jyrkästi, että ne loukkaavat ja herättävät uutta riitaisuutta ja uutta eripuraisuutta. Toisin sanoen jos kerran sovinnon halua on ja yksimielisesti pyritään eheyttämiseen, niin semmoiset asiat voidaan aina kyllä järjestää.

No niin, tämmöistäkin keskustelua on käyty, ja ihme kyllä se tahdotaan välttämättä lopulta kytkeä yhteen tähän hallitukseen jättämistä kokevaan keskusteluun: sanotaan, että ne kuuluvat välttämättä yhteen. Itse asiassa ne eivät sitä ollenkaan tee. Se on semmoista kytkeykauppaa, jota nykyään niin monessa muussa asiassa harjoitetaan: jos joku esittää yhden vaatimuksen, niin toinen kytkee kaikenlaista mukana mukaan. Ei tahdota enää mitään asiaa käsitellä asiana sinänsä.

Minulla on jonkin verran toiveita ja sanoisinko vähän rohkeammin, melkoisia toiveita siitä, että tämä neuvottelu, mikä nyt on käynnissä puolueen sisällisen kriisin poistamiseksi, voisi johtaa hyviinkin tuloksiin. Ja jos näin käy, niin silloinkin olemme taasen paljon voittaneet, ja sen jälkeen riippuu vain siitä, kuinka hyvällä tahdolla voidaan eteenpäin työskennellä ja koettaa välttää kaikkea, mikä voisi vieroittaa puolueen kutakin ryhmää toisista ryhmistä.

Tämmöisiä ovat nämä näkymät, mitä meillä on nyt näissä puoluetta aivan läheisesti ja ihan sisällikinpäin koskevissa asioissa. Mutta ne vaikeudet, mitä meillä on olemassa, eivät rajoitu yksistään tähän, vaan itse asiassa kaiken pohjana on paljon suurempia vaikeuksia, ja nämä suuremmat vaikeudet sisältyvät siihen kompleksiin,

10

siihen asia ryhmittiin, jonka me voimme yhteisellä nimityksellä sanoa

meidän taloudellinen asemamme tällä hetkellä. Kaikki ovat päässeet selville siitä, että meillä on taloudellisia vaikeuksia. Me olemme nyt eläneet sotien päättymisen jälkeen verrattain sanoisinko miellyttävää elämää. Tällä on jokaisen palkka aina noussut ja jokaisen omaisuuteen on tullut nollia perään ja jokainen on luullut rikastuvansa ja hyötynsä, ja elämä on sujunut siinä mielessä aika mukavasti. Mutta rahan arvohan on mennyt huut helkkariin siinä aikana, ja jokainen huomaa vähitellen, ettei hänelle niistä nollista ole mitään hyötyä ollut. Ei hänen asemansa ole jokapäiväisesti ottaen millään kalli tavalla parantunut. Ja selvähän on, ettei sillä paranneta asemaa, jos setelistön määrää lisätään. Setelistä oli meillä ennen sotia 2 miljardia markkaa, nyt se lähentelee 60 miljardia markkaa. Ei rahasta ole puutetta, mutta tavarasta on puute ja tasapainoa ei ole. Ja tällä inflaatiolla, rahan arvon menettämisellä on ollut se erittäin raskas varjopuolensa, että se on merkinnyt suurin omaisuuksien ryöväkymistä melkoisen suurelta osalta meidän kansaamme. Tallettajat ovat menettäneet, säästäjät, kaikki henkivakuutuksen ottajat ovat menettäneet. Jotka ovat olleet saamamiehiä, ne ovat menettäneet. Hyötynneet ovat vain ne, jotka ovat olleet viisaampia kuin toiset ja ovat osanneet hankkia reaaliomaisuutta itselleen ja kahmaista silloin, kun tämmöisiä valtavia omaisuuksien siirtoja on tapahtunut. Ja semmoisiakin yhteiskunnassa aina on. Ja vain ne, jotka eivät ole olleet näin ovelia eivätkä voi järjestää asioitaan, ne joutuvat siinä tappiolle.

Nyt kun vähitellen on opittu näkemään, että tuo ei käy, että inflaatio on pahasta ja että se pitäisi pysäyttää, nyt huomataan, kuinka vaikeata on inflaatio pysäyttää. Niinkuin sanoin, niin sen virran viettävänä on hyvin mukava olla, mutta yritäpä sitä virtaa pysäyttää, silloin tulevat kaikki epäkohdat näkyviin ja kaikki surkeudet myöskin näkyville. Vielä pahempi on, jos koetataan

~~Q~~ 11

inflaation vastakohtaa, ns. deflaatiota yritettiin, toisin sanoen

parantaa rahan arvoa, jos ei entiselleen, niin ainakin jonkin verran, silloin vasta tekee oikein kipeää. Aikanaan oli jossakin kirjassa tai kirjoituksessa kuvattuna, että jos vertaa inflaatiota väkäreihin, jonka toinen heittää jonkun ruumiiseen, niin se tulee kovasti kipeää. Mutta jos siitä keihästä vetää ulos, niin kipu on samanlainen kuin deflaation tuoma kipu: silloin sortuu paljon. No, deflaatiotahan meillä ei ole yritetty. Sekin rahan niukkuuden luominen, jota nyt Suomen Pankki puolestaan harrastaa, ei suinkaan pyri deflatorisiin päämääriin, siis rahan parantamiseen, vaan panemaan a tokeita inflaation edistymiselle ja rahan liian avokätiseen käyttöön. Mutta meille on tullut samanaikaisesti, niin kuin aina tahtoo käydä - onnettomuushan ei tule yksinään - muitakin tapahtumia, jotka ovat huonontaneet meidän asemaamme. Samanaikaisesti valitettavasti meille tuli aivan käänne ulkomaankaupassamme. Se ei ole vallan suuri käänne. Eihän meillä ole ulkomaankauppa oikeastaan tyrehtynyt muulta osaltaan kuin parin tärkein artikkelin osalta, nimittäin sahatun puutavaran osalta, joka putosi kai ehkä noin 30 prosentin verran, ja sitten vaneerin osalta, joka ei tee paljon ollenkaan kauppansa ja jonka hintakin on sille osalle, jota myydään, huomattavasti alentunut. On laskettu, että nämä heikkenemiset viennissä eivät merkitse enempää kuin 5 prosenttia koko meidän viennistämme. Mutta kuinka paljon se on jo tuntunut meidän elinkeinoelämässämme, meidän työllisyysselmässämme, kuinka paljon se on vähentänyt hakkuita metsissä ja sulkenut tehtaita? Sahoja on pantu paljon seissomaan ja vaneeritehtaat näkyvät nyt noudattavan esimerkkiä. Yksistään tuonkin 5 prosentin lasku viennissä on saanut matkaan näinkin paljon asioita. Siitä kyllä varotettiin siinä meidän ulkomaankauppamme läpöistovuosina, että ei tähän voi luottaa, eivät koskaan hyvät konjunktuurit jatku pysyvästi, tulee aina käänne. Ja semmoisen käänteen varalta jokainen viisas taloudenhoitaja, olkoon yksityinen tai valtiontalouden hoitaja, varustautuu, ettei hänellä

7212

ole sitten pulaa, kun semmoinen käänne tulee. Meillä ei tällaista

varustautumista ole harjoitettu. Meillä ei ole ^{varattu} ~~mitään~~ edes käteis-
varoja tilanteen hoitamista varten tällöisen tapauksen sattuessa.
Ja niinpä on nähty, että semmoinen surkea näytelmä on menossa, että
valtion kassa on kuukausimäärin aivan suoraan sanoen tyhjä - miinus-
puolella itse asiassa, koska maksuja täytyy lykätä viikkomäärin.
Sellaistahan ei ainakaan valtiolle pitäisi voida sattua, jolla kui-
tenkin on mahdollisuuksia kansalaisiltaan veroilla ja muulla ottaa
kikki se, mitä se tarvitsee.

Miten pitkälle me olimme kevytmielisessä taloudenhoidossamme
tähän menneet, näkyy jo siinä, että yleislakon jälkeen on koetettu
valtioneuvoston toimesta keventää valtion kassatilannetta noin
60 miljardilla markalla lisäämällä tuloja ja vähentämällä menoja,
ja kuitenkin on kassa edelleen tyhjä. Meillä ei siis ole eduskun-
nassa eikä hallituksessakaan, jonka täytyy antaa eduskunnalle suun-
taviivat, ei ole nähty, mihinkä kaikki ne päätökset vieti, joita
eduskunta niin keveästi ja huolimattomasti tekee. Ne ovat aiheutta-
neet jo viime vuodelle tuommoisen lämmenon, ja nyt täytyy pysäyttää
eduskunnassa monen lain käsittely vain sen vuoksi, ettei uskalleta
ottaa semmoisia määriä uusia menoja niskoille, mitä ne aiheuttaisi-
vat, ja eräitä jo voimassa olevia lakeja täytyy lykätä eteenpäin
ja jättää niistä käyttämättä, koska ne saattaisivat valtion talouden
täydelliseen sekasortoon.

No, ~~tällöinen tilanne on tilanne~~ tällöinen on tilanne. On turhaa
jatkua pitemmälti, te olette sitä saaneet kuukausikaupalla lueskel-
la lehdistä. ^{Mutta} ~~Ja~~ inme kyllä on vieläkin paljon ihmisiä, jotka katso-
vat, että tämä nyt on vain jotain keinottelua, jotain ~~keino~~
korkeiden herrojen peliä, eivätkä tahdo ottaa sitä vakavalta kanhal-
ta. Mutta hallituspa otti. Se lopultakin alkoi nähdä, että nyt täy-
tyy ryhtyä vakaviin toimenpiteisiin päästämiseen vakavalle pohjalle.
Ja tämä havainto aiheutti sen, että ns. vakaannuttamisohjelma, josta
jo alussa oli puhetta, tuli annetuksi eduskunnalle ja eduskunta

aluksi hyväksyi yleiset periaatteet siinä ja on nyt myöhemmin saanut käsiteltäväkseen siitä aiheutuneita lakeja. Valitettavasti sillä ei nyt ole oikein hyvää vauhtia eduskunnassa. Osittainhan siihen on ollut luonnollinen syynsäkin siinä, että hallitussuunta on ollut retuperällä viikkokokouksiin eikä ole ketään ollut, joka paimentelee asiain käsittelyä eduskunnassa. Sitäkin täytyy nimittäin jonkun johtaa. Niinhän esim. Englannin parlamentissa hallitus sanoo, mitä käsitellään ja mitä pitää tehdä ja koska pitää olla valmis. Meillä pitäisi tätä vakauttamisongelmaa myöskin hohtaa hallitukselta käsin. Mutta siellä on x myöskin epäilijöitä.

Eräissä asiassa ovat epäilijät olleet ilmeisesti oikeassa. Se koskee niitä hieman merkillisiä menetelmiä, joita hallituksen ohjelmassa ehdotetaan niin kutsuttuihin lapsilisiin nähden ja joissa kuvitellaan voitavan ottaa näistä lapsilisistä $\frac{1}{4}$ talletettavaksi ja maksettavaksi joskus myöhemmin. Tämä on herättänyt niin voimakasta vastustusta eräissä piireissä, että siinä ilmeisesti ei tule mitään.

Toinen kysymys, joka on herättänyt vastustusta, on myöskin alussa mainitsemani palkkakysymys, josta on nyt siis viime päivinä paljon keskusteltu. Eikä tietysti kukaan voi vannoa, että tuo hallituksen vakaannuttamisohjelma olisi viimeinen viisaus tässä asiassa, mutta jos se on joku lohdutus, että on ryhdytty alkamaan vakaannuttamista jostakin päästä. Sitten havaitaan kyllä, että paljon muutakin tarvitaan, kuin nämä esitetyt esitykset, tarvitaan ennen kaikkea valtion menojen supistamista. Ihme kyllä siitä on liian vähän haluttu puhua. Nythän istuu paraikaa semmoinen teurastuskomitea, jonka pitäisi leikata pois noin 10 % ~~rahoista~~ siitä lihasasta ruhosta, minkä meidän valtion budjettimme nykyisin omistaa. Noin 30 miljardia pitäisi ottaa pois. Mutta minun henkilökohtaisen mielipiteen mukaan tämä on liian vähän. Meillä on valtion menoarvio, budjetti, joka nyt kuluvana vuonna tulee nielemään ainakin 300 miljardia markkaa. Se on liian raskas tälle valtiolle. Me emme jaksa semmoista taakkaa kantaa. Jostakin päästä sitä on poistettava. Ehkä me olemme liiaksi kiirehtineet luodaksemme tästä ns. hyvinvointivaltiota ja liian paljon jaelleett henkilökohtaisia tukiaisia ja muuta semmoista. Siinä suhteessa täytyy siis aikaansaada korjaus, ja toivottavasti tämä ~~askel~~ ensi askel johtaa useampiin muihinkin askeleihin.

Tämä taloudellinen pulma se on itse asiassa se, joka on ollut näiden kaikkien meidän sisäisten vaikeuksiemme perimmäisenä syynä. Onhan se aina nähty perhettä myöten, että jos taloudelliset

15
asiat alkavat mennä huonosti , niin riitaahan siitä tulee.
Tässä meidän suuressa perheessämme valtiossa riita käydään
puolueitten välillä ja puolueitten sisällä, ja jokaisella tahtoo
olla oma reseptinsä ja oma ohjelmansa, mitenkö eteenpäin mennään,
kun parempaan tulokseen ei ole päästy, suututaan toisille
riidellään.

Ei ole tarkoitus koko iltaa täällä käyttää oikeutta puhu-
miseen. Minä tahtoisin vielä palata tähän puolueasiaan, puolueen
sisäiseen asiaan/ ja edelleenkin olla optimisti. Minä olen va-
kuuttunut siitä, että me olemme jotakin oppineet viime vuosien
aikana. Me olemme nähneet, että ei riitelemällä saada mitään
ja varsinkin semmoinen puolue kuin sosialidemokraattinen puolue,
joka pyrkii aikaansaamaan parempia oloja suurelle osalle kansasta,
se ei saa mitään aikaan jos se keskenään riitelee. Sen voima
hajaantuu eri tekijöihin ja nämä vastustavat toisiaan, eikä
se johda tekoja samaan uomaan ja vastustajainkin taholla annetaan
hyvin vähäinen arvo semmoisilla puheilla, joita joku riitelevä
ryhmä esittää. Toivottavasti nämä viime aikojen kokemukset ja
mielestäni myös se selväpiirteinen taloudellinen ohjelma, jonka
puoluekokous meille on antanut, tarjoavat meille mahdollisuudet
päästä siitä umpikujasta, johon me olemme joutuneet. Mutta siinä
tarvitaan ei vain yläpäässä olevien miesten neuvoja ja ohjeita,
vaan tarvitaan suurten joukkojen vakavaa vaatimusta, että parempaan
on päästävä ja riita pois. (Suosionosoituksia.)